

Zaterdag 1 juli 1916 – ochtendeditie

Scheepvaart in België.

Onze correspondent schrijft uit Brussel, op 28 juni:

Van hooggeachte Nederlandse zijde wordt mij medegedeeld, dat voor binnenschepen, die België uitvaren, de Duitse overheden de hier volgende nieuwe bepalingen hebben vastgesteld:

Belgische schepen worden voor de vaart door Nederlands gebied alleen dan toegelaten, wanneer zij in België een borgstelling gestort hebben, die ten minste gelijk moet staan met de waarde van het schip op dat ogenblik. De borgstelling kan in geld of solide waardepapieren gestort worden. Duitse en neutrale vaartuigen zijn aan dito voorschrift onderworpen.

Bevinden zich onder de bemanning Belgen, die de leeftijd hebben, dat zij zich geregeld moeten melden (van het beëindigde 16^e tot het beëindigde 40^e levensjaar), dan moet voor elke vergunning tot varen naar het buitenland een borgstelling van 800 mark per persoon gestort worden.

Ten einde zekerheid te hebben, dat waardevolle ladingen, die voor Duitsland bestemd zijn en over Nederland vervoerd moeten worden, hun plaats van bestemming werkelijk bereiken, wordt een borgstelling geëist, die voor elk afzonderlijk bepaald wordt.

De borgstelling voor het schip vervalt, indien dit niet binnen de twee maanden uit Nederland in het gebied van het generaal-gouvernement teruggekeerd of binnen één maand op het grondgebied van het Duitse rijk aangekomen is. De borgstelling vervalt eveneens, wanneer de schepen aan Nederlanders voor de

scheepvaart in Nederland verkocht of verhuurd worden en zij niet binnen de bepaalde termijn naar België terugkeren.

De borgstelling voor personen vervalt, als de persoon voor wie zij gestort is, niet binnen twee maanden uit Nederland in het bezette gebied terugkeert of niet binnen één maand in het gebied van het Duitse rijk aankomt.

De borgstelling voor waardevolle ladingen vervalt, als de lading niet binnen één maand in het gebied van het Duitse rijk aankomt.

De termijnen gelden voor de duur van het oponthoud in Nederland; dit oponthoud begint van het ogenblik van het overschrijden van de Nederlandse grenzen en eindigt met het tijdstip van binnenkomst in een grenshavenamt van het bezette gebied of aankomst bij een scheepvaart-, douane- of politieautoriteit in het Duitse rijk. Het verlengen van termijnen wordt maar uitzonderlijk toegestaan. Uitzonderingsbepalingen bestaan alleen ten gunste van de Commission for Relief en voor die Belgische vaartuigen en schippers, die zich, zonder borg gesteld te hebben, bij de invoering van bovenstaande bepalingen in Nederland bevonden. De Duitse consul te Rotterdam is gemachtigd van die plaats uit voor dergelijke vaartuigen en de daarbij horende schippers papieren voor de terugvaart uit te reiken, op grond waarvan zij zonder borgstelling de terugvaart kunnen ondernemen.

Uit het bovenstaande blijkt, dat van Nederlandse schepen geen borgstelling voor het schip gevraagd wordt, doch slechts in gegeven gevallen voor personen of voor waardevolle lading. Voor het overige moeten Nederlandse schippers bij vaarten in het bezette gebied alleen de voorgeschreven scheepvaartkosten betalen; beperkingen voor de vaart bestaan voor hen in het gebied van het generaal-gouvernement niet. Mochten Nederlandse schippers tegen de in de

dienstregelingen der havenamten vervatte bepalingen handelen, dan zijn de in deze voorschriften bepaalde straffen op hen van toepassing. Zijn de voorkomende gevallen bijzonder ernstig (spionage, enz.) dan wordt aan de betreffende schepen en schippers de verdere toestemming tot het bevaren van de wateren van het bezette gebied verboden.

Wat de vraag betreft, welke schepen als Belgische beschouwd moeten worden, aangezien enerzijds de rechtstoestand niet van twijfel ontbloot is en het anderzijds in het belang van alle belanghebbenden ligt, dat zo spoedig mogelijk klaarheid in de verhoudingen zou worden gebracht, de veronderstelling vooropgezet, dat alle schepen, die in een Belgisch register van meetbrieven of hypotheekregister zijn ingeschreven of in een haven van het bezette gebied thuis horen, Belgische schepen zijn. Het tegenbewijs van deze veronderstelling is toegelaten, en het Generaal-Gouvernement zal schepen, die onder de aangenomen onderstelling vallen, dan als Nederlandse erkennen, wanneer de verklaring van het betreffende Nederlandse ministerie wordt overgelegd, dat het bewuste schip, volgens de Nederlandse wet op 3 augustus 1914 de Nederlandse nationaliteit bezat en die sedertdien niet meer verloren heeft. Er wordt de aandacht op gevestigd, dat schepen, die het eigendom van Belgen of van Belgische maatschappijen zijn, ook dan als Belgische vaartuigen worden aanzien, als zij niet onder bovenbedoelde veronderstelling vallen.

Parijs, 30 juni. Officiële mededeling van hedenmiddag. In België hebben de Duitsers omstreeks 11 uur 's avonds, na een voorbereiding door artillerie, het vooruitspringend gedeelte van de Franse linie bij de weg van Nieuwpoort naar Lombardsijde aangevallen. Een onverwijd uitgevoerde tegenaanval der Fransen wierp hen uit een stuk loopgraaf, waarin zij voet gevat hadden.

In Vlaanderen.

Berlijn, 23 juni.

De kust.

De uitnodiging prikkelde mijn nieuwsgierigheid. De reis, zo werd ons verteld, zou eerst naar Oostende gaan. Oostende en Zeebrugge echter zijn geheimzinnige namen geworden. Ze zijn zo vaak genoemd en er is zoveel over verteld in deze oorlog! Zij hebben een belangrijke rol gespeeld in de, vooral in den beginne, zo geheimzinnig aandoende bewegingen van de Duitse duikboten. Ze zijn, zoals ieder weet, hoofdpunten geworden in de kustverdediging van Vlaanderen, gewichtige bolwerken in de brede flank van het front in het westen. Engelse oorlogsschepen hebben telkens weer de plaatsen vanuit de verte bestookt. Wat er echter precies voorvalt en voorgevallen was, wisten slechts weinigen, en die weinigen vertellen het niet. De Belgische havensteden waren, zo mogelijk, nog hermetischer van de buitenwereld afgesloten, dan het overige Vlaamse etappegebied.

Hoe belangwekkend mij het doel van onze reis ook leek, van de journalistieke resultaten koesterde ik bij voorbaat niet al te grote verwachtingen. In de oorlog kan men gewoonlijk juist over de gewichtigste dingen het minst schrijven. Artilleriestellingen en verdedigingswerken gelden met reden als een teer gegeven bij de militaire censor. Ik voel deze moeilijkheid nog zoveel te meer, nu ik relaas zal gaan doen van onze tocht.

Dramatisch is een reis waarlijk niet meer langs de Belgische kust, waar zelden nog een Engels schip verschijnt. Boeiend is slechts de eindeloze reeks van lange scheepskanonnen, die schijnbaar meer nieuwsgierig dan dreigend, hun lange, slanke snuiten uit het zand der duinen omhoog steken, en ook de in het geniep in schuilplaatsen

achter het duin loerende, logge monsters van zware houwitsers. Belangwekkend lijken bezichtiging van de volmaakte richt- en meetinstrumenten in de lage gepantserde uitkijktorens, die de wijd zijwaarts uitstaande ogen zijn van de op zichzelf blinde kanonnen. Alleraardigst, zij het ook vermoeiend, is de wandeling in de zandige dorpstraat, die de loopgraaf, door meer of min bomvrije en sterk gebetonnerde onderaardse woningen geflankeerd, vormt langs de hele kust. Geen plekje is er onbewaakt, die overal is de eindeloze linie bezet met matrozen, die voornamelijk in graven en bouwen, en het verzorgen van hun varkens, geiten, konijnen en gevogelte een middel vinden tegen de verveling.

Wij rijden in een automobiel de strandweg langs tot Middelkerke. De Noordzee beukt onder een zuiderstorm het zand van de kust. Zij verbeeldt zich wel wat misschien, maar voor onze, militair kijkende ogen, is zij nu niet meer dan een natte gracht. Overal langs haar zoom liggen de nijldige draadversperringen, om de vijand te stuiten, als het natte bolwerk daarin tekort mocht schieten. Achter de prikkeldraad staan machinegeweren, die het strand en de zee bestrijken als wilde honden, ieder ogenblik gereed om Engeland en de Engelsen aan te grommen. Het is in hoofdzaak hetzelfde toneel en hetzelfde stelsel als overal elders waar de vijanden tegenover elkaar liggen. De gelijkenis is zelfs treffend met hetgeen ik bij Pinsk heb gezien; alleen was het water daar slechts een paar kilometer breed en een paar voet diep. In het natte jaargetijde echter voelde men zicht tenminste even veilig achter die hindernis, die reeds breed genoeg was ...

Het weer en de zee waren onvriendelijk. De wachtposten aan de schaarkijkers zagen niets dan een woedende, witschuimende horizon. Bij kalm weer schonken de Engelsen hun tenminste soms enige afleiding. Die voeren dan op en neer, op veilige afstand van de kust, terwijl het volk op dek exerceerde. Dat zag er in de sterke kijkers grappig uit, popjes, die zich automatisch schenen te bewegen over

de oppervlakte van de zee, omdat de romp van hun schip schuil ging achter de kim. Vroeger was er nog al eens een monitor, en een enkele maal zelfs een groot oorlogsschip verschenen; die hadden dan enige zware granaten naar de kust gezonden, zonder dat men eigenlijk zeggen kon, wat zij ermeewilden. Hier en daar staat nu nog een onontplofte kolos als ornament midden in een bloemenperk. Ik zie er kerels onder van 30 ½, 31 en van 38 centimeter kaliber. Bij een batterij is een kleine vijver, waarin de matrozen nu een koppel eenden houden. Een 38 centimeter granaat heeft de plas in minder dan een seconde gegraven, en de overvloedige zeeregen heeft haar tot de rand toe gevuld. De monitoren, de kleine ondiep gaande schepen, die Engeland in korte tijd voor deze kust heeft gebouwd, komen nu en dan, om uit hun enig, zeer zwaar kanon enige projectielen te spuwen naar de ongestuvige kust. Werden zij niet meer door Duitse projectielen getroffen, dan brachten zij het toch zelden verder dan tot hun zevende schot; hun betrekkelijk zwak lichaam is niet bestand tegen de machtige woorden, die hun overgrote vuurmuil sprak ...

Nijdiger bezoekers nog waren de vlugge torpedojagers, die met hun snel geschut kleinere granaten over de kuststeden deden hagelen. Wat men ziet aan vernieling is hun werk. Hoeken van huizen zijn afgeknaagd, hier en daar vertoont een gevel grote luchtgaten. Maar erg is het niet, tenminste niet in Oostende en Zeebrugge, veel minder erg dan men zou vermoeden. Die steden zien er, zelfs aan de zee kant, maar weinig gehavend uit. Het grote badhotel te Oostende is ontsnapt en het grote glazen kurhaus vertoont geen gaten in zijn ontelbare ruiten. Bij Zeebrugge liggen enige grote gebouwen tegen de grond, maar dat is het werk van de Duitsers geweest, omdat deze bouwwerken onfeilbare oriënteringspunten waren voor een vijand, die het kwetsbaarste van de haven, die grote sluis, wilde beschieten.

De pier van Zeebrugge is, zover ik er op ben geweest, vrijwel volkomen ongerept. Het is ook een ondankbaar werk, deze kolos te beschieten. Zelfs met het zwaarste geschut moet het ongeveer zijn, alsof men met een sabel een dijk wilde doorsteken.

De grote vernielingen beginnen eerst, waar het Franse landgeschut heeft kunnen meespreken. Middelkerke is een ruïne. Merkwaardig is, dat daar nog 600 mensen zijn blijven hokken. De school wordt zelfs nog door 80 kinderen bezocht. Maar ieder huis heeft zijn onderaardse schuilplaats, zoals de soldaten die aanleggen in de voorste linie. Bijna dagelijks vallen nog de granaten in het plaatsje. In oktober 1914, toen de Duitsers er aan kwamen, was het nog volkomen ongerept. In november begon het er projectielen te hagelen. Een kritieke tijd kwam nog eens in de maand juli van 1915. Sedert is het veel bedaarder geworden. Het plaatsje is nu zo, dat de Duitsers er geen kwartieren meer houden, maar de voorkeur hebben gegeven aan woonholen in de duinen. Enige straten liggen altijd open voor de Franse waarnemers en kanonnières. Lange wandelingen kan men maken in de zuidelijke gedeelten van de zeeplaats, door slingerende, gedekte wegen, die half in, half onder de aarde, uitgebroken en uitgegraven zijn in en door tuinmuren, huizen, kelders. Een diepe loopgraaf vormt de enige veilige verbinding met Westende bad, waar geen enkel huis meer overeind staat. Geen van de in de uiterste revolutietrant gebouwde, vrolijke villaatjes heeft de granaten kunnen weerstaan; zij zijn geknot, ingezakt, weggevaagd, weggebrokkeld. Hier en daar hangt nog een halve zolder in de hoek van twee muren, waar men, op hellende vloer, een paar bedden ziet staan, een meubel, of een wieg desnoods. Eigenaars van de villa's in die buurt kunnen bij voorbaat overtuigd zijn, dat zij niet de minste hoop meer mogen koesteren, dat er iets is overgebleven van hun zomerwoning. Zij kunnen zich de moeite besparen, zoals nogal eens gebeurt, tot de officieren van het marinekorps het verzoek te richten,

eens om te kijken naar hun bezit. De heren vertelden mij, dat zij zich eens werkelijk nog moeite gegeven hebben naar aanleiding van een dergelijke verzoek. Het was ook te origineel: de gelukkige bezitter van een zomerhuisje verzocht, het voor hem uit te luchten, hij vreesde anders, dat alles zou verspoken. Nu, het lukte dan na enig zoeken nog een hoop stenen te vinden, waar de villa van de goede man werkelijk scheen gestaan te hebben.

Het toeval houdt van dergelijke wrede spotternij. In Westende dorp, dat zo mogelijk nog grondiger in elkaar gestampt is dan de badplaats, was van een herberg juist het stukje muur blijven staan, waarop men lezen kon, dat deze inrichting "In den Vrede" had geheten.

De dag van ons bezoek was grauw en schemerachtig. Daardoor konden wij ons in die buurt bewegen, waar anders bij dag over alle wegen de granaten hagelen. In de verte zagen wij de pier van Nieuwpoort, waar grote happen uit zijn geschoten. Voor ons lag Lombardsijde, en ging de linie het land in, die Noord-Frankrijk tot één groot kerkhof heeft gemaakt.

Veroordeling in België.

De Duitse gouverneur van de vesting Antwerpen maakt in de Antwerpsche Courant bekend:

De makelaar Friedrich Gorling in Antwerpen is door oordeel van een veldgerecht op 23 juni 1916 wegens voortdurend krijgsverraad tot 15 jaar tuchthuisstraf veroordeeld geworden.

Hij heeft met leden van een vijandelijk leger ongeoorloofde briefwisseling gehouden en aan dezen mededelingen aangaande de oorlogvoering verstrekt.

Verder heeft hij werklieden voor vijandelijke oorlogswerkplaatsen aangeworven en hun vertrek naar Engeland bemiddeld.

Verordeningen in België.

Onze correspondent schrijft uit Brussel:

Een zeer uitgebreide verordening komt het voortbestaan der op 20 juli 1915 opgerichte Gerstencentrale bevelen en haar de beschikking geven over de ganse oogst van dit jaar aan zomer- en wintergerst binnen het gebied van het generaal-gouvernement, welke geheel wordt aangeslagen. Het besluit omschrijft nader de samenstelling en werkzaamheden van het lichaam, de taak der gerstcommissarissen, het vervoer van gerst en mout, de plichten der landbouwers, mouters, brouwers en gistfabrikanten, bepaalt de hoogste prijzen der bijproducten en stelt een scheidsgerecht in voor betwiste gevallen.

Andere verordeningen regelen de voertaal in de door de staat ondersteunde bewaarscholen en bevelen inbeslagneming van bewerkte cichorei ten bate der burgerbevolking.

Zaterdag 1 juli 1916 – avondeditie

Geen berichten over België.